Scholten & Partners

Versterking van de rol van actieve sleutelfiguren binnen de Amsterdamse preventieve aanpak

Gemeente Amsterdam

Opdrachtgever:	Gemeente Amsterdam
T.a.v.:	[redacted]
Contactpersoon:	[redacted]
Versie:	1.0
Datum:	23 November 2015

Inhoud

1. INLEIDING 3

3. DOELGROEP 5

4. OPZET 5

4.1. WERVING EN SELECTIEPROCEDURE 5
4.2. DE TRAINING 6
4.3. EEN (INTERNATIONALE) UITWISSELING 7
4.4. HET COACHINGS- EN BEGELEIDINGSTRAJECT 7
4.5. DE UITVOERING VAN DE GEMEENSCHAPSPROJECTEN 8

5. METING RESULTATEN 8

6. COMMUNICATIE 8

7. PLANNING 8

8. RAPPORTAGE EN EVALUATIE 8

9. BEGROTING 9

BIJLAGE: CONCEPTPROGRAMMA SLEUTELFIGURENTRAJECT 10

1. Inleiding

"Je krijgt de kans om als gewone burger iets te betekenen in de maatschappij" – Sleutelfiguur

Amsterdamse jongeren kunnen als sleutelfiguren een waardevolle rol vervullen binnen de preventieve aanpak van polarisatie en radicalisering. Zij vormen vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid een verbindende factor tussen gemeenschappen in Amsterdam. Zij delen dezelfde leefomgeving met jongeren, hebben zelf beleefd wat jongeren in de stad ervaren en kunnen vanuit deze positie goed aansluiten op hun belevingswerelden. Zij weten wat er nodig is om jongeren te bereiken, hebben hiervoor creatieve invalshoeken en vervullen bovendien een voorbeeldfunctie binnen hun eigen leefomgeving. Daarnaast kunnen zij signalen van radicalisering of polarisatie in een vroegtijdig stadium opvangen, waardoor tijdig kan worden ingegrepen en het proces kan worden gekeerd.

Echter, ook goed getrainde sleutelfiguren lopen in de dagelijkse praktijk weleens tegen dillema's en barrières aan waar zij met al hun kennis, kunde en slagkracht niet direct raad mee weten. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) heeft daarom, in samenwerking met de gemeente Amsterdam, door middel van een focusgroepenserie geïnventariseerd welke vragen, dilemma's en behoeften actieve sleutelfiguren hebben en wat zij nodig achten om hun rol nog beter uit te kunnen voeren. Deze inventarisatie is uitgevoerd door Scholten en Partners. Ook zijn sleutelfigurentrajecten uit het verleden geëvalueerd.

Dit heeft verschillende waardevolle inzichten opgeleverd. Zo kwam onder andere naar voren dat de sleutelfiguren behoefte hebben aan additionele kennis met betrekking de verschijningsvormen van radicale groeperingen. Ook zien zij meerwaarde in additionele mogelijkheden om kennis, kunde en ervaringen uit te wisselen binnen het werkveld. In dit kader benoemen zij ook dat de binding binnen het netwerk van sleutelfiguren nog verder versterkt kan worden. Een geluid dat recentelijk gedurende het symposium '7 jaar sleutelfiguren' wederom door de actieve sleutelfiguren naar voren werd gebracht. Daarnaast gaven sleutelfiguren aan dat er voor een succesvolle preventieve aanpak meer draagkracht nodig is vanuit de lokale gemeenschappen zelf. Bovenal bleek er echter behoefte te zijn aan competentieontwikkeling op het gebied van leiderschap- en managementkwaliteiten, buurtgerichte sociale activering en gespreksvoering.

Naar aanleiding van de verkregen inzichten zijn de NCTV en de gemeente Amsterdam voornemens om een groep gedreven en geëngageerde sleutelfiguren te faciliteren met een vervolg op het reguliere sleutelfigurenprogramma. Zo worden zij verder versterkt in het uitvoeren van hun rol en kan de functie en invloed van sleutelfiguren binnen de stad nog effectiever en duurzamer gestalte krijgen. Op basis van de vergaarde informatie heeft Scholten & Partners daarom een versterkingsprogramma ontwikkeld. De inzet van dit programma is niet enkel de rol van sleutelfiguren bij de preventie van radicalisering en polarisatie te bestendigen, consolideren en continueren. Het is erop gericht de voortrekkers en leiderschapsrol van sleutelfiguren verder te bevorderen en de reikwijdte van hun inspanningen in het kader van de preventieve aanpak van polarisatie en radicalisering verder te vergroten. Onder meer door hun competenties aan te reiken waarmee zij hun sociale omgeving kunnen activeren en in beweging kunnen brengen. Dit document bevat een voorstel voor dit sleutelfiguren versterkingsprogramma.

2. Doelstellingen

"Deelname heeft mij een breder netwerk opgeleverd, meer inzicht en duidelijkheid gegeven wat betreft de thema's [radicalisering en polarisatie] en ervaringen van mede deelnemers." - Sleutelfiguur

De hoofddoelstelling van het versterkingsprogramma is om circa 25 sleutelfiguren toe te rusten met kennis en competenties waarmee zij hun rol duurzaam gestalte kunnen geven en - vanuit hun functie - een voortrekkers en leiderschapsrol kunnen vervullen bij de preventieve aanpak van polarisatie en radicalisering. Hiertoe zijn de volgende subdoelstellingen geformuleerd:

- De sleutelfiguren worden 'up to date' gebracht met betrekking tot het aangescherpte lokale beleid, nieuwe inzichten omtrent radicalisering en polarisatie, en de huidige verschijningsvormen van jihadistische netwerken in Amsterdam en de bredere samenleving. Hiaten en kennis en kunde met betrekking tot gespreksvoering worden gevuld.
- De deelnemers krijgen gedurende het trainingsprogramma competenties aangereikt waarmee de reikwijdte van hun inspanningen binnen het kader van het lokale preventieve aanpak kan worden vergroot en zij zelfstandig gemeenschapsprojecten kunnen organiseren. Zij zijn in staat positieve krachten en geluiden die hieraan bij kunnen dragen te activeren, mobiliseren en versterken.
- De deelnemers ontwikkelen gedurende het project plannen voor gemeenschapsprojecten die bijdragen 'community resilience' en 'community readiness'. Ofwel, projecten die bijdragen aan het draagvlak voor en de betrokkenheid van burgers bij de preventie van radicalisering en polarisatie in de verschillende stadsdelen. Voorwaarde voor deelname aan het programma is dat zij na afronding van de training aan de slag gaan om deze projectplannen te realiseren.
- De deelnemers werken in het kader van het trainingsprogramma aan een visie voor een 'sleutelfigurennetwerk' dat onder meer als een platform voor ondersteuning en kennisuitwisseling ten behoeve van de realisatie van toekomstige sleutelfigurenprojecten kan dienen. Zij worden aangemoedigd om een start te maken met de realisatie van deze visie door zelf actief als netwerk op te treden bij de ontwikkeling en uitvoering van hun eigen gemeenschapsprojecten.

Aanvullend:

- In het kader van de realisatie van bovenstaande doelstelling en subdoelstellingen wordt er mogelijkerwijs een uitwisselingsproject met het buitenland of een andere stad aan het trainingsprogramma toegevoegd. Dit uitwisselingsproject zal, in overleg met de NCTV en de gemeente Amsterdam, door de sleutelfiguren zelf worden georganiseerd. Doorgang is afhankelijk van hun eigen kracht en initiatief. Tevens wordt er een eigen bijdrage van de sleutelfiguren verwacht.

3. Doelgroep

Het sleutelfiguren traject zal plaats bieden aan circa 25 geëngageerde, gemotiveerde en ambitieuze sleutelfiguren uit de verschillende Amsterdamse stadsdelen. Alle sleutelfiguren die de eerste Sleutelfiguren Academy hebben doorlopen kunnen zich aanmelden voor de selectieprocedure van het versterkingstraject.

4. Opzet

4.1. Werving en Selectieprocedure

Een goede werving en selectie is van belang voor het commitment van de deelnemers en zorgt ervoor dat de juiste personen op de juiste plek zitten. Het vormt daarom de basis voor het slagen van het versterkingsprogramma. De werving en selectie dragen bij aan een succesvolle borging van het netwerk van sleutelfiguren na de training.

Voordat de selectieprocedure voor het versterkingsprogramma zal worden geopend zullen alle sleutelfiguren een persoonlijke uitnodiging ontvangen voor het trainingsprogramma. Hierin worden het kader van het traject, de doelstellingen, het programma en de selectieprocedure uiteengezet. Om in aanmerking te komen voor deelname dienen de sleutelfiguren zich via een digitaal formulier aan te melden voor de selectieprocedure. De selectie voor het trainingsprogramma vindt plaats tijdens twee afzonderlijke rondes:

1. Voorselectie op basis van ingezonden motivatiebrief.

2. Selectie op basis van een persoonlijk selectiegesprek.

Op basis van de ingezonden motivatiebrieven vindt er een voorselectie plaats. Deze selectie wordt uitgevoerd door een door Scholten & Partners samengesteld wervingsteam. Bij de beoordeling van de brief wordt gelet op drijfveren, ambities en leerdoelen in relatie tot deelname aan het trainingsprogramma. Alle sleutelfiguren worden op de hoogte gebracht van de uitslag van de eerste selectieronde. Indien een sleutelfiguur door gaat naar de tweede ronde ontvangt hij of zij ook een uitnodiging voor een persoonlijk selectiegesprek. Hiervoor zal Scholten & Partners in samenspraak met de gemeente een selectiecommissie samenstellen. Gedurende dit gesprek zal de kandidaat worden getoetst op zijn of haar beleving van de rol als sleutelfiguur, vragen en dilemma's die zij hebben rondom de uitvoering van deze rol, en de persoonlijke ambities, motivaties en leerdoelen. De uitkomsten van deze gesprekken worden vastgelegd en meegenomen in de training, zodat ruimte wordt gegeven aan de persoonlijke ontwikkeling van de kandidaat. Het selectiegesprek vormt tevens het moment om verwachtingen naar de kandidaat toe duidelijk uit te spreken, zodat de sleutelfiguren vooraf weten wat er van hen wordt verwacht en op de hoogte zijn van de criteria waaraan dient te worden voldaan gedurende en na afronding van het traject. Door hierover helder te communiceren wordt uitval later in het traject voorkomen. De uitslag van de selectie op basis van het persoonlijke gesprek zal telefonisch aan kandidaten kenbaar worden gemaakt.

4.2. De Training

Het versterkingsprogramma is speciaal ontwikkeld voor reeds getrainde sleutelfiguren. Bij de samenstelling van het trainingsprogramma is uitgegaan van eerder opgedane ervaringen tijdens sleutelfigurentrajecten en de resultaten van de reeds genoemde focusgroep gesprekken. Tijdens het trainingsprogramma, dat bestaat uit 6 modules, en een uitwisselingsproject worden de deelnemers klaargestoomd voor een voortrekkers- en leiderschapsrol als sleutelfiguur binnen de gemeente (zie de bijlage 1). Met het voorgestelde programma wordt dus niet enkel beoogd de rol van sleutelfiguren bij de preventie van radicalisering en polarisatie te bestendigen, consolideren en continueren. Ook krijgen sleutelfiguren de tools aangereikt waarmee zij nieuwe 'gateways' kunnen openen en op proactieve wijze positieve krachten en geluiden in hun sociale omgeving kunnen activeren, mobiliseren en versterken. Ofwel, het interactieve programma is enerzijds gericht op het onderhouden en uitbouwen van kennis en vaardigheden en wordt anderzijds gekenmerkt door een nadruk op het ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten. Zij krijgen competenties aangereikt waarmee: zelfregie, eigen kracht en verantwoordelijkheid worden gestimuleerd, zij hun sociaal kapitaal verder kunnen vergroten, mobiliseren en inzetten en hun invloed kunnen laten wortelen binnen de verschillende Amsterdamse stadsdelen.

Deze specifieke nadruk is noodzakelijk. De sleutelfiguren zullen vanaf de start van het programma werken aan plannen voor de realisatie van kleinschalige gemeenschapsprojecten binnen de gemeente. Binnen deze projecten zullen de begrippen 'community resilience' and 'community readiness' centraal komen te staan. De projecten dienen als zodanig bij te dragen aan het draagvlak voor en de betrokkenheid van burgers bij de preventie van radicalisering en polarisatie in de verschillende stadsdelen. Middels de verscheidene trainingsonderdelen krijgen zij gaandeweg de kennis en handvatten aangereikt waarmee zij deze projecten tot een succes maken. Een jury, samengesteld uit experts, krijgt gedurende het trainingstraject de plannen voorgelegd om deze kritisch te beoordelen en feedback te geven. Op de terugkomdag presenteren de sleutelfiguren hun definitieve projectplannen. Een voorwaarde voor deelname aan het versterkingsprogramma is dat de sleutelfiguren na afronding van de training aan de slag gaan met de realisatie van hun gemeenschapsprojecten.

Tot slot beoogt het programma ook de verbinding tussen sleutelfiguren te bestendigen. Gedurende het traject zullen de sleutelfiguren gezamenlijk bijdragen aan de ontwikkeling van een visie voor een 'sleutelfigurennetwerk' dat kan worden verbonden aan reeds actieve netwerken in Amsterdam. Zij zullen hun visie presenteren op de terugkomdag. De sleutelfiguren worden sterk aangemoedigd om na afronding van de training een voortrekkersrol te spelen bij de realisatie van deze visie en met regelmaat als netwerk bij elkaar te komen om kennis en ervaringen uit te wisselen, inzichten te delen en elkaar ondersteuning te bieden bij de doorontwikkeling en uitvoering van hun eigen gemeenschapsprojecten. Om dit element nader kracht bij te zetten is tevens besloten om terrorismedeskundige [redacted] te betrekken in het project. Naast zijn inhoudelijke toevoeging is ook gebleken dat hij als inspirerend spreker sterk kan bijdragen aan de binding tussen en inzet van sleutelfiguren.

4.3. Een (Internationale) Uitwisseling

In samenspraak met de NCTV en de gemeente kan er aan het trainingstraject een (internationale) uitwisseling worden toegevoegd. Echter, ook hier wordt er een beroep gedaan op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de sleutelfiguren. Zij dienen deze uitwisseling (met ondersteuning van Scholten & Partners) zelf te organiseren en tevens een eigen bijdrage te leveren. De sleutelfiguren zouden bijvoorbeeld een gemeenschaps- en/of sleutelfigurenproject in het buitenland (bijvoorbeeld in relevante steden in België of Engeland) of een andere stad in Nederland kunnen bezoeken. Om uitwisseling te bevorderen dienen zij daar tevens hun eigen 'alternatieve geluid' en projecten middels een presentatie onder de aandacht te brengen. Ook [redacted] zal aan dit programma element kunnen bijdragen; door zijn brede kennis en internationaal werkgebied is hij goed op de hoogte van bestaande initiatieven in heel Europa.

Een dergelijke uitwisseling is op velerlei wijzen van grote waarde. Ten eerste kan deze verrijkende ervaring een positieve bijdrage leveren aan de persoonlijke groei en identiteitsvorming van de sleutelfiguren. Zo kan het zelfinzicht, geloof in eigen kunnen en blikverruiming onder de deelnemers bevorderen. Ten tweede kan het ertoe bijdragen dat zij een (nog) sterker gevoel krijgen bij abstracte waarden als solidariteit, zorg voor elkaar en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Ten derde biedt het unieke kansen voor het verwerven van waardevolle nieuwe inspiratie, kennis en inzichten alsmede vaardigheden en competenties waarmee de sleutelfiguren worden gesterkt in de uitvoering van hun rol. Tot slot kan het Amsterdamse netwerk van sleutelfiguren middels een uitwisseling worden verbonden met een netwerk in het buitenland of andere stad. Zodoende kan niet enkel de uitwisseling van ervaringen, kennis en kunde worden gestimuleerd, ook zouden dergelijke korte lijnen met andere steden weleens tot interessante inzichten kunnen leiden waarmee op termijn een passend antwoord kan worden geboden op de zogenoemde 'zwermdynamiek' onder geradicaliseerde jongeren.

4.4. Het coachings- en begeleidingstraject

"Ik heb geleerd om te netwerken en creatief projecten vorm te geven." - Sleutelfiguur

Zoals reeds naar voren is gekomen zullen de sleutelfiguren gedurende het trainingsprogramma worden gefaciliteerd in het ontwikkelen van een projectplannen voor kleinschalige gemeenschapsprojecten ten behoeve van de bevordering van 'community resilience' en 'community readiness'. Na het volbrengen van het trainingsprogramma beginnen de sleutelfiguren met het organiseren van deze gemeenschapsprojecten. Gedurende de training krijgen zij de competenties aangereikt waarmee zij deze plannen eigenhandig kunnen realiseren. Mocht coaching bij de uitvoering van deze projecten toch gewenst zijn dan kan Scholten & Partners faciliteren. Zij kan hiervoor een apart voorstel voor een (vernieuwd) coaching- en begeleidingstraject voorleggen aan de NCTV en de gemeente.

Een mogelijk sleutelfigurennetwerk biedt deelnemers aan het traject de gelegenheid om elkaar onderling te sterken in hun rol en te ondersteunen bij de organisatie van de gemeenschapsprojecten. Door het netwerk regelmatig bijeen te laten komen worden mogelijkheden gecreëerd voor het uitwisselen van kennis en kunde en het delen van inzichten en dilemma's. De deelnemers worden daarom sterk aangemoedigd zelf een voortrekkersrol te spelen en actief op te treden als netwerk.

4.5. De uitvoering van de gemeenschapsprojecten

Zoals reeds naar voren is gekomen zullen de sleutelfiguren gedurende het trainingsprogramma worden gefaciliteerd in het ontwikkelen van een projectplannen voor kleinschalige gemeenschapsprojecten ten behoeve van de bevordering van 'community resilience' en 'community readiness'. Na het volbrengen van het trainingsprogramma beginnen de sleutelfiguren met het organiseren van deze gemeenschapsprojecten. Gedurende de training krijgen zij de competenties aangereikt waarmee zij deze plannen eigenhandig kunnen realiseren. Mocht coaching bij de uitvoering van deze projecten toch gewenst zijn dan kan Scholten & Partners faciliteren. Zij kan hiervoor een apart voorstel voor een (vernieuwd) coaching- en begeleidingstraject voorleggen aan de NCTV en de gemeente.

Een mogelijk sleutelfigurennetwerk biedt deelnemers aan het traject de gelegenheid om elkaar onderling te sterken in hun rol en te ondersteunen bij de organisatie van de gemeenschapsprojecten. Door het netwerk regelmatig bijeen te laten komen worden mogelijkheden gecreëerd voor het uitwisselen van kennis en kunde en het delen van inzichten en dilemma's. De deelnemers worden daarom sterk aangemoedigd zelf een voortrekkersrol te spelen en actief op te treden als netwerk.

5. Meting Resultaten

Aan de sleutelfiguren wordt voor en na het trainingstraject een enquête voorgelegd waarin vragen worden opgenomen over hun verwachtingen en behoeften ten aanzien van het traject. Achteraf zal er wederom een enquête worden voorgelegd. Hierin worden de deelnemers onder meer bevraagd op hun waardering van het trainingsprogramma, het verloop, de opgedane kennis en kunde. Ook biedt de enquête de deelnemers de gelegenheid suggesties te doen voor de toekomst. Aanvullend wordt met een aantal sleutelfiguren een afsluitend diepte-interview gehouden om hun beleving van het traject in kaart te brengen. De vergaarde data zal worden meegenomen in de evaluatie en zal tevens worden gebruikt voor doorontwikkeling van het programma.

6. Communicatie

Voor de werving en uitvoering van het traject wordt door Scholten & Partners een communicatietoolkit ontwikkeld. Deze toolkit bevat zowel de huisstijl en de (inhoudelijke) formats voor alle communicatiemiddelen die gedurende het trainingstraject worden ingezet.

7. Planning

De planning wordt opgesteld en voorgelegd aan de opdrachtgever na goedkeuring van het voorstel.

8. Rapportage en Evaluatie

Het eindrapport bevat een beschrijving van het verloop van het traject, de resultaten naar aanleiding van vragenlijsten en ervaringen van de deelnemers. Daarnaast worden in het eindrapport een aantal conclusies en aanknopingspunten gepresenteerd voor doorontwikkeling van het programma en het lokale beleid. Tevens dienen de sleutelfiguren zelf een kort verslag opleveren van de gemeenschapsprojecten die zij hebben georganiseerd.

9. Begroting

Begroting Sleutelfigurentraject – Gemeente Amsterdam		
Kickoff project		[redacted]
	Kick-off meeting (plan/planning/organisatie)	
	Gesprek en Presentatie	
	Kickoff Bijeenkomst	
Training 25 sleutelfiguren		[redacted]
	Zeven modulaire trainingen 25 deelnemers	
	Ontwikkeling curriculum (maatwerk)	
	Communicatie i.s.m. gemeente (brief, flyer, mail, enz.)	
Regie en Coördinatie trainingsdagen		[redacted]
	Coördinatie en planning zeven modulaire trainingen	
	Coördinatie en planning Kick-off project	
	Projectmanagement: coördinatie, planning, afstemming, regie trainingsdagen, catering, overige zaken	
Rapportages & Afsluiting		[redacted]
	Verslaglegging modulaire trainingen	
	Evaluatie deelnemers	
	Eindrapport verdiepingstraining	
	Evaluatiegesprekken opdrachtgever	
	Coördinatie en planning terugkomdag	
Totale investering realisatie versterkingsprogramma gemeente Amsterdam		€ 41.000

Bijlage: Conceptprogramma sleutelfigurentraject